

10. SINIF COĞRAFYA · 7. ÜNİTE

BÖLGELER, ÜLKELER VE KÜRESEL BAĞLANTILAR

7.1. Türk Kültürünün Mekânsal Özellikleri

33-36. haftalar · 2026-2027

Görsel: 10. Sınıf Coğrafya Ders Kitabı, s. 201

Bu ünitede neler öğreneceğiz?

7. ÜNİTE

33. hafta · s. 202-208

Kültürün ocağı ve yayılışı

COĞ.10.7.1 a

Türkistan · göçler · Türk dünyası haritası · konargöçer kültür

34. hafta · s. 209-216

Ortak kültürel özellikler

COĞ.10.7.1 b

Türk-İslam kültürü · dil · gelenekler · kültürel miras · KKTC

35. hafta · s. 217-225

Ortak kültürel miras

COĞ.10.7.1 c

Analojik çıkarım · çalışma yaprağı · afiş · ünite sonu

36. hafta · okul temelli

Yer şekilleri saha çalışması

OTP

Yakın çevrede gözlem ve değerlendirme

Ünitede sizden beklenenler

1

Açık uçlu soruları cevaplamanız

her hafta

2

Çalışma yaprağını doldurmanız

35. hafta · s. 218

3

Performans görevini yaparak bu görevle ilgili öz değerlendirme formunu doldurmanız

35. hafta · s. 219-221

4

Ölçme ve değerlendirme sorularını cevaplamanız

35. hafta ve ev · s. 222-225

Anahtar kavramlar

kültür ocağı

kültürel miras

Türkistan

Türk dünyası

Türk kültürü

33. HAFTA

Türk Kültürünün Ocağı ve Yayılışı

33

24-28 Mayıs 2027

ÖĞRENME ÇIKTISI · COĞ.10.7.1

Türk dünyasının ortak kültürel özellikleri hakkında analojik çıkarım yapabilme

Süreç bileşenleri

a) Türk kültürünün yayıldığı alanları gözlemler.

Bugünün yolu

33. HAFTA

1	2	3	4	5	6
Altı görsel	**Kültür başkentleri**	**Kültür ocağı: Türkistan**	**Göçler ve Türk dünyası**	**Haritada ana yurt ve göçler**	**Konargöçer Türk kültürü**
Başlarken · s. 202	Konuya Başlarken · s. 203	s. 203-204	s. 204	Etkinlik · s. 205-206	s. 206-208

6. ünite ölçme soruları: kısa cevaplar

DÖNÜT · 5 dk

Soru	Kısa cevap
1-2	BEUS trafik kazalarını ve trafik akışındaki duraksamaları önlemeye olanak sağlar; sağlık seçeneği * gerekçeyle · anlık hava ve yol durumu mesajla gelir, ulaşım daha güvenli ve planlı olur
3-4	Çanta: su, yiyecek, ilk yardım ve ilaç, fener ve pil, belge kopyaları, hijyen malzemesi (genel kabul gören bilgi) · 6 ayda bir güncelleme: son kullanma tarihleri, piller ve mevsime uygun giysi
5-6	Artvin: kütle hareketleri, su baskını, çığ, buzlanma; orman yangını * · istinat duvarı, yatakta yapılaşmayı önleme, erken uyarı, bilinçlendirme ve tatbikat
7-9	32. haftada sınıfta çözüldü (dirençli yaşam alanının özellikleri ve unsurları)

Başlarken: Türk kültürünü yansıtan görseller

SINAV DEĞİL

Şirdar Medresesi (Semerkant-Özbekistan)

Başçarşı Sebili (Saraybosna-Bosna Hersek)

El Halısı Dokumacılığı (Uşak)

Yufka Ekmek Yapımı (Konargöçer Kaşgay Türkleri-İran)

Geleneksel Türk Kahvesi

Geleneksel Gölge Oyunu: Karagöz

Verilen görseller Türk kültürüne ait hangi özellikleri yansıtmaktadır?

Başlarken

SINAV DEĞİL

Verilen görseller Türk kültürüne ait hangi özellikleri yansıtmaktadır? Maddi mi, manevi mi?

Görsel	Türk kültürüne ait özellik	Değer
Şirdar Medresesi		
Başçarşı Sebili		
El Halısı Dokumacılığı		
Yufka Ekmek Yapımı		
Geleneksel Türk Kahvesi		
Geleneksel Gölge Oyunu: Karagöz		

Başlarken — Örnek cevap

CEVAP

Verilen görseller Türk kültürüne ait hangi özellikleri yansıtmaktadır? Maddi mi, manevi mi?

Görsel	Türk kültürüne ait özellik	Değer
Şirdar Medresesi	Türk-İslam mimarisi: kubbe, çini süslemeli cephe; kültürün Orta Asya'da yaşaması	maddi
Başçarşı Sebili	Osmanlı dönemi mimarisi: su yapısı (sebil, çeşme); kültürün Balkanlara yayılması	maddi
El Halısı Dokumacılığı	El sanatı: halı ve kilim dokumacılığı; konargöçer dönemden gelen dokuma bilgisi	manevi (halı maddi)
Yufka Ekmek Yapımı	Konargöçer yaşam ve yiyecek hazırlama geleneği (yassı ekmek)	manevi
Geleneksel Türk Kahvesi	Kahve ve çay ikram edilerek sohbet edilmesi geleneği	manevi
Karagöz	Geleneksel gösteri sanatı (gölge oyunu, hikâye anlatıcılığı)	manevi

Görseller dört ülkeden: Özbekistan, Bosna Hersek, Türkiye, İran → Türk kültürü geniş bir alana yayılmış.

Konuya Başlarken: Türk Dünyası Kültür Başkentleri

İKİLİ · 7 dk

TÜRKSOY

- Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY); Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından 1993 yılında kurulmuştur.
- Türk dünyasında kurulan ilk iş birliği teşkilatlarından biri olan TÜRKSOY tarafından her yıl Türk dünyasından kültürel mirasını korumuş ve yaşatmaya devam eden şehirlerden biri "Türk Dünyası Kültür Başkenti" olarak seçilmekte ve bu şehirde çeşitli kültürel etkinlikler düzenlenmektedir.

2014- Kazan (Tataristan-Rusya)

2016- Şeki (Azerbaycan)

2020- Hiva (Özbekistan)

2022- Bursa (Türkiye)

Konuya Başlarken: üç soru

İKİLİ

1. Geçmişten bugüne Türk Dünyası Kültür Başkenti olarak seçilen şehirlerden hangilerini biliyorsunuz? 2. Türk Dünyası Kültür Başkenti olarak seçilen şehirlerin benzer özellikleri nelerdir? 3. Türkiye'de Türk Dünyası Kültür Başkenti olabileceğini düşündüğünüz şehirler hangileridir?

Konuya Başlarken: üç soru — Örnek cevap

CEVAP

1. Geçmişten bugüne Türk Dünyası Kültür Başkenti olarak seçilen şehirlerden hangilerini biliyorsunuz? 2. Türk Dünyası Kültür Başkenti olarak seçilen şehirlerin benzer özellikleri nelerdir? 3. Türkiye'de Türk Dünyası Kültür Başkenti olabileceğini düşündüğünüz şehirler hangileridir?

Örnek cevap

- 1) Kitaptaki dört şehir: Kazan (2014, Tataristan-Rusya), Şeki (2016, Azerbaycan), Hiva (2020, Özbekistan), Bursa (2022, Türkiye).
- 2) Türk dünyasındadırlar; kültürel mirasını korumuş ve yaşatan şehirlerdir: fotoğraflarda kubbeli, minareli tarihî yapılar, kale ve eski evler görülür.
- 3) Görüş sorusu. Örnek gerekçe: kültürel mirasını korumuş bir şehir — kitapta somut mirasıyla anılan Edirne (Selimiye Camii) ya da Kars (Menûçihr Camii) gibi (s. 214).

7.1. Türk kültürünün izini nereden sürüyoruz?

Türkler, tarihin ilk çağlarından bu yana varlığını devam ettiren kadim milletlerdendir. Binlerce yıllık tarihî süreçte Asya ve Avrupa'da çok geniş bölgelere yayılmış, yerleşmiş ve hareket hâlinde bulunmuşlardır.

Arkeolojik kazılar	Yazıtlar	Yazılı kaynaklar	Hikâye ve destanlar
kazı alanlarında ortaya çıkan bulgular	Türklerin bıraktığı yazıtlar	etkileşim hâlinde olunan diğer milletler ve devletlerin kaynakları	dilden dile aktarılanlar

Türk kültürünün ocağı: Türkistan

Bilim insanlarının yaptığı araştırmalarda Türk kültür ve medeniyetine ait olduğu belirlenen en eski bulguların Orta Asya'nın çeşitli bölgelerinde olduğu tespit edilmiştir.

Arkeolojik kültür	Bulunduğu yer	Dönemi
Anav	Aşkabat yakınları	MÖ 4000-1000
Kelteminar	Aral Gölü çevresi	MÖ 3000
Afenosyeva	Altay ve Sayan dağları arası	MÖ 3000-1700
Andranova	Tanrı Dağları ile Yayık Nehri arasındaki bozkırlar	MÖ 1700-1200
Karasuk	Karasuk Irmağı çevresi	MÖ 1200-700
Tagar ve Taştık	Abakan bozkırları	MÖ 700-100

Saka (İskit), Hun, Göktürk ve Uygur Kağanlığı hakkında daha fazla bilgi ve bulguya sahip olunan ilk Türk devletleridir.

Kültür ocağı nedir?

KAVRAM

kültür ocağı

Bir kültürün doğduğu, ortaya çıktığı ve dünyaya yayıldığı yere kültür ocağı adı verilir.

Türk kültürünün ocağı

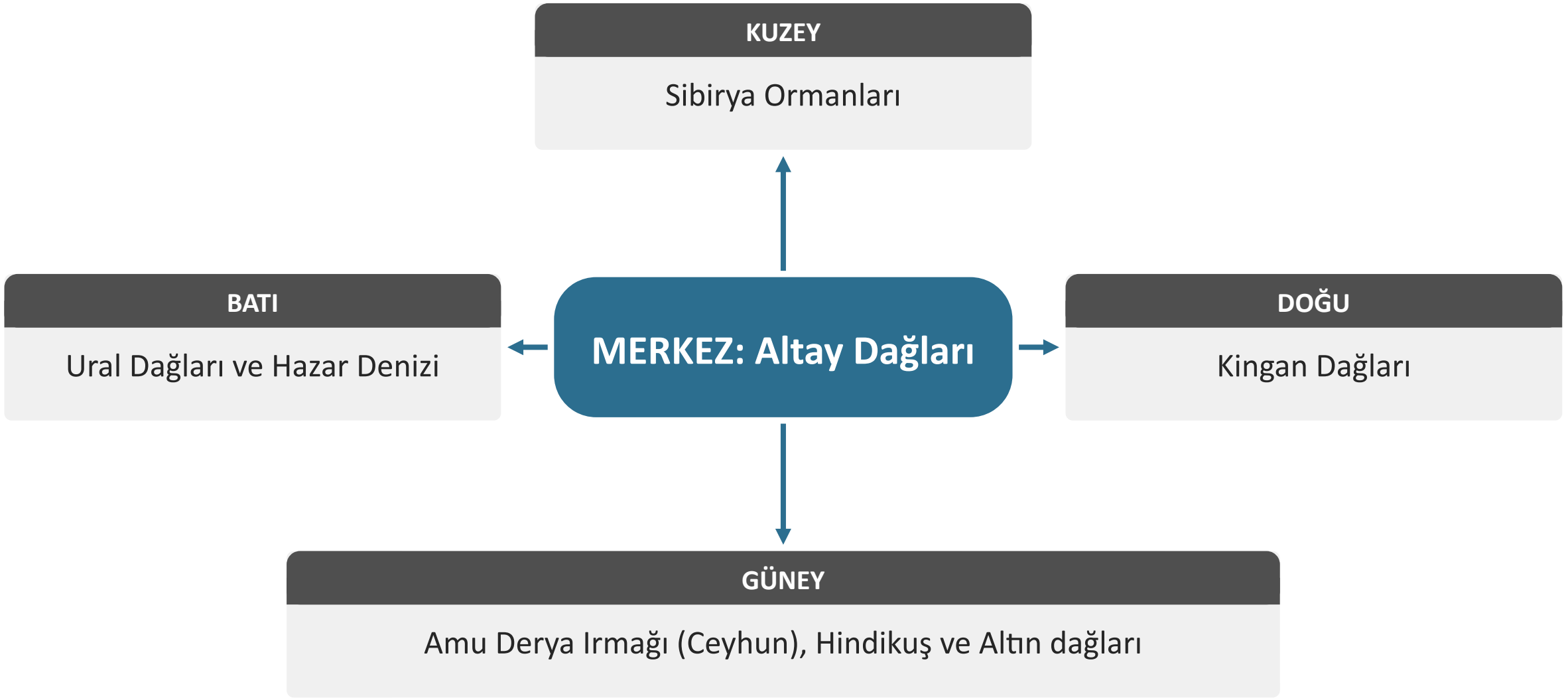
Dolayısıyla Türk kültür ocağının Asya kıtasındaki konumu Orta Asya'dır.

Türkistan ya da Türkeli

Türk halklarının yaşadığı bu geniş bölge tarihî, kültürel ve etnik açıdan Türklerin yoğun olarak yaşadığı bir coğrafyayı içermesinden dolayı Türkistan ya da Türkeli olarak da adlandırılmaktadır.

Türklerin ilk ana yurdunun sınırları

s. 204

Türkler neden göç etti?

Doğal nedenler

- Türkistan'ın giderek kuraklaşması ve doğal kaynakların yetersizliği nedeniyle bölgede çoğalan nüfusun varlığını sürdürmesi mümkün değildi.

Beşerî nedenler

- Bu durum Türk boylarının birbiriyle çatışmasına da neden olmaktaydı.
- Bunun yanında Çin ve Moğollarla yaşanan çatışmaların da etkisiyle nüfusun arttığı dönemlerde bölge dışına kitlesel göç hareketleri gerçekleşiyordu.

Türkler ilk dönemlerde mevcut yaşam kültürünü sürdürebilmek için Orta Asya'nın bozkır bölgelerine benzeyen, geniş otlakların bulunduğu Karadeniz'in kuzeyindeki bozkırlar ile Macaristan ovaları gibi bölgeleri tercih etmişlerdir.

Başlıca kitlesel göçler

Göç eden topluluk	Dönem	Yön
Sakalar (İskitler)	MÖ 8. yüzyıl	Karadeniz'in kuzeyi → Kafkasya ve Anadolu
Hunlar	MS 4. yüzyıl	Hazar'ın kuzeyinden Karadeniz'in kuzeyi ve Doğu Avrupa (Kavimler Göçü)
Oğuzlar	MS 10-13. yüzyıllar	Hazar'ın güneyinden İran, Kafkasya, Mezopotamya ve Anadolu

13. yüzyıla kadar gerçekleşen büyük göç hareketleri sonucunda Türklerin yaşadığı ve Türk kültürünün yayıldığı alan çok genişlemiş, Türkler birçok devlet kurarak bu alanlara hâkim olmuştur.

Türk dünyası nedir?

KAVRAM

Türk dünyası

Avrasya coğrafyasında Türklerin yaşadığı, geçmişte veya günümüzde devletler kurup hâkim olduğu, Türk kültür ve medeniyetinin yayıldığı ve yaşamaya devam ettiği bölgelere Türk dünyası adı verilmektedir.

Ortak paylaşılanlar

Türk dünyası Türk halklarının yaşadığı; ortak tarih, dil, kültür ile gelenekleri paylaştığı geniş bir coğrafi alanı ifade etmektedir.

Sınırları

Bu açıdan Türk dünyası ifadesi sadece siyasi sınırları değil aynı zamanda etnik, tarihî ve kültürel bağları da kapsamaktadır.

Bilgimizi Yoklayalım

YOKLAMA 1

Kitaba göre Türklerin ilk ana yurdunun sınırlarıyla ilgili eşleştirmelerden hangisi YANLIŞTIR?

A Doğu — Kingan Dağları

B Kuzey — Sibirya Ormanları

C Güney — Hindikuş ve Altın dağları

D Batı — Ural Dağları ve Hazar Denizi

E Merkez — Tanrı Dağları

Bilgimizi Yoklayalım — Cevap

YOKLAMA 1

Kitaba göre Türklerin ilk ana yurdunun sınırlarıyla ilgili eşleştirmelerden hangisi YANLIŞTIR?

A Doğu — Kingan Dağları

B Kuzey — Sibirya Ormanları

C Güney — Hindikuş ve Altın dağları

D Batı — Ural Dağları ve Hazar Denizi

E Merkez — Tanrı Dağları

Kitap s. 204: ilk ana yurt Altay Dağları merkez olmak üzere tarif edilir. Tanrı Dağları kitapta Andranova kültürünün yeriyle (Tanrı Dağları ile Yayık Nehri arasındaki bozkırlar) anılır.

Etkinlik: Türk Dünyası

BİREYSEL · 20 dk

Amaç *Türk kültürünün ocağı ve yayıldığı alanları belirleyebilme*

Yönerge *Aşağıdaki işlem adımlarını uygulayınız.*

20 dk · Bireysel

1. Adım	Aşağıdaki bilgileri kullanarak, verilen harita üzerinde Türklerin ilk ana yurdunun sınırlarını çizip göç ettiği bölgeleri oklarla gösteriniz.	**8 dk**
2. Adım	Türk dünyası haritasını inceleyerek aşağıdaki soruları cevaplayınız.	**8 dk**
Değerlendirme	Öğretmeninizin rehberliğinde çalışmanızı kontrol edip varsa eksik cevaplarınızı düzenleyiniz.	**2 dk**

1. Adım: ana yurt ve göç yönleri

1. ADIM

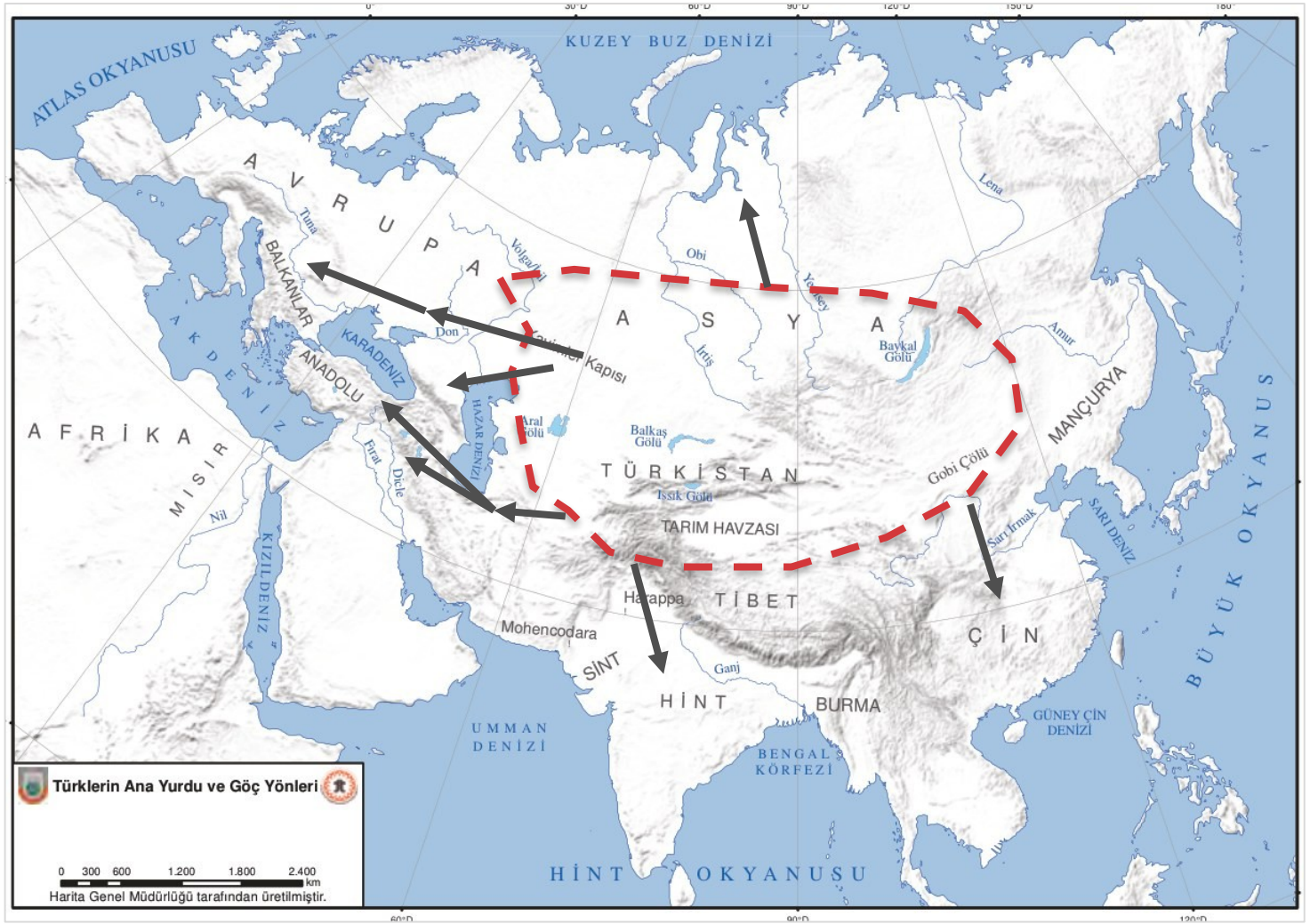

Kitaptaki bilgiler

- Ana yurt: Altay Dağları merkez · doğuda Kingan Dağları · kuzeyde Sibirya Ormanları · güneyde Amu Derya, Hindikuş ve Altın dağları · batıda Ural Dağları ve Hazar Denizi
- Göçler: Hazar'ın kuzeyinden Kafkasya, Karadeniz'in kuzeyi, Balkanlar, Macaristan · Hazar'ın güneyinden İran, Mezopotamya, Anadolu · güneyde Afganistan, Hindistan · kuzeyde Sibirya Ormanları · doğuda Çin

1. Adım: ana yurt ve göç yönleri — Örnek çizim

CEVAP

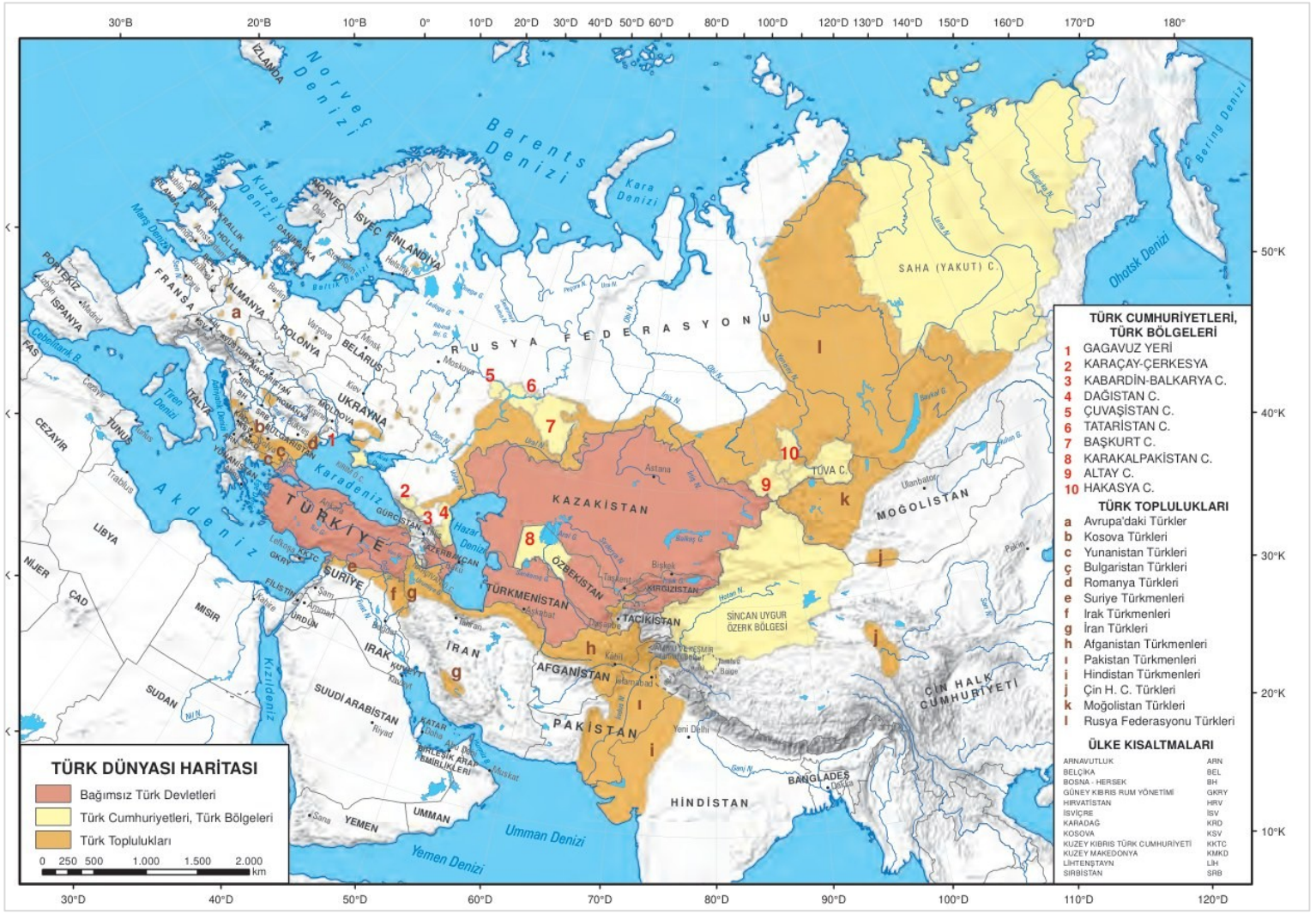

Çizimin anahtarı

- Kesikli kırmızı çizgi: ilk ana yurt (yaklaşık)
- Oklar: göç yönleri — Hazar'ın kuzeyi (Kafkasya, Karadeniz'in kuzeyi, Balkanlar, Macaristan), Hazar'ın güneyi (İran, Mezopotamya, Anadolu), güney (Afganistan, Hindistan), kuzey (Sibirya), doğu (Çin)
- Dağların adı haritada yazmaz: duvar haritası ya da atlasla bulunur.

2. Adım: Türk dünyası haritası

2. ADIM

2. Adım, 1. soru

BİREYSEL

1. Bugünkü Türk devletleri ve topluluklarının yayılış alanı, Türk kültürünün ocağı olarak kabul edilen Orta Asya'ya göre nasıl bir değişim yaşamıştır? Açıklayınız.

Kitap s. 206

2. Adım, 1. soru — Örnek cevap

CEVAP

1. Bugünkü Türk devletleri ve topluluklarının yayılış alanı, Türk kültürünün ocağı olarak kabul edilen Orta Asya'ya göre nasıl bir değişim yaşamıştır? Açıklayınız.

Örnek cevap

- Yayılış alanı Orta Asya'daki ocaktan çok daha geniş bir alana yayılmıştır: batıda Anadolu, Kafkasya, Balkanlar ve Avrupa'ya (Avrupa'daki Türkler), güneyde İran, Irak, Suriye, Afganistan, Pakistan ve Hindistan'a, kuzeyde ve kuzeydoğuda Sibirya'ya, doğuda Çin'e.
- Bağımsız Türk devletleri ocağın batısında ve güneybatısındadır; Rusya Federasyonu ve Çin içinde Türk cumhuriyetleri ve bölgeleri, birçok ülkede Türk toplulukları vardır.

2. Adım, 2. soru

BİREYSEL

2. Türk kültürünün yayılış alanında meydana gelen değişimde etkili olan coğrafi unsurlar nelerdir?

2. Adım, 2. soru — Örnek cevap

CEVAP

2. Türk kültürünün yayılış alanında meydana gelen değişimde etkili olan coğrafi unsurlar nelerdir?

Örnek cevap

- Kuraklaşma ve doğal kaynakların yetersizliği; çoğalan nüfus (s. 204)
- Bozkıra benzeyen geniş otlaklar: Karadeniz'in kuzeyindeki bozkırlar, Macaristan ovaları (s. 204)
- Tarıma uygun toprak ve iklim: Maveraünnehir, Turfan Havzası (s. 206)
- Göç yolları ve tarihî ticaret yolları üzerinde bulunma (s. 206)
- Hazar Denizi gibi engellerin kuzeyinden ve güneyinden geçen yollar (haritadan)

2. Adım, 3. soru

BİREYSEL

3. Türk kültürünün yayılış alanı dikkate alındığında Türk kültürünün hangi medeniyetlerle etkileşim içinde olduğu söylenebilir?

Kitap s. 206

2. Adım, 3. soru — Örnek cevap

CEVAP

3. Türk kültürünün yayılış alanı dikkate alındığında Türk kültürünün hangi medeniyetlerle etkileşim içinde olduğu söylenebilir?

Örnek cevap

- Komşu ülkeler Çin, İran ve Bizans; Soğudlar ve Moğollar (kitap s. 209'da)
- Arap, Fars ve Batılı kültürler (kitap s. 211'de)
- Haritaya göre Hint medeniyeti ile de komşudur (güneyde Afganistan ve Hindistan'a yayılış).

Türk kültürünün genel özellikleri

Türkler, yaşam tarzlarını yaşadıkları bölgenin coğrafi koşullarına bağlı olarak oluşturmuştur.

Üç ortam

Türk kültürü ilk dönemlerde Sibirya'da tayga orman bölgesinde, tarıma uygun olmayan iklimi sert Orta Asya bozkırlarında, toprak ve iklim şartlarının tarıma uygun olduğu Maveraünnehir ve Turfan Havzası gibi bölgelerde gelişmiştir.

İklim ve etkileşim

Türk kültüründe genellikle iç bölgelerde yaşandığı için karasal iklim özellikleri baskındır. Yaşadıkları bölgelerin coğrafi konumunun göç yolları ve tarihî ticaret yolları üzerinde olması nedeniyle farklı kültürlerle etkileşim içindedir.

Dayanışma ve uyum

Yaşanılan bölgelerdeki doğal koşulların zorlukları ile siyasi mücadeleler sosyal bağların ve toplumsal dayanışmanın kuvvetli olmasını sağlamıştır. Türkler coğrafi koşullara bağlı olarak hem konargöçer hem yerleşik kültür özellikleri taşımakta ve coğrafi koşullara kolay uyum sağlamaktadır.

Türk kültüründe karasal özellikler baskın olsa da Türkler denize kıyısı olan bölgelere de yerleşmiş, devletler kurmuş ve denizcilik faaliyetlerinde bulunmuştur.

Türk kültürünün iki dönemi

Türk kültürü genel olarak iki döneme ayrılmaktadır: Birincisi İslamiyet'ten önce çoğunlukla konargöçer Türk kültürü, ikincisi ise İslamiyet'in kabulünden sonra yerleşik hayata geçişle ortaya çıkan Türk-İslam kültürüdür.

1 · KONARGÖÇER TÜRK KÜLTÜRÜ

İslamiyet'ten önce · Orta Asya bozkırları · hayvancılık, göç, çadır · Gök Tanrı inancı · kurgan, balbal · bugün: 33. hafta

2 · TÜRK-İSLAM KÜLTÜRÜ

İslamiyet'in kabulünden sonra · yerleşik hayat · cami, külliye, kervansaray · Osmanlı'da Anadolu ve Balkanlar · 34. hafta

Konargöçer Türk kültürünün doğduğu yer: bozkır

KONARGÖÇER

Görsel 7.1: Orta Asya bozkırları ve konargöçer yaşamı (Kırgızistan)

Orta Asya bozkırı

- Orta Asya bozkır bölgesi; sıcaklık farklarının çok yüksek olduğu, kışın çok sert geçtiği, yaşamı zorlaştıran coğrafi koşullara sahiptir.
- Bitki örtüsü ilkbahar yağışlarıyla yeşeren kısa boylu otlardan oluşmakta ve otlar yaz başında sararmaktadır.
- Bölgede aşırı soğuklar veya uzun süren kuraklıklar nedeniyle sık sık kıtlık yaşandığı bilinmektedir.

At, demir ve dokuma: bozkırda yaşam

KONARGÖÇER

- Türklerin ilk atalarının MÖ 5000 yıllarından sonra yavaş yavaş ormanlık alanlardan çıkarak at, koyun, sığır gibi bazı hayvanları evcilleştirip Orta Asya'nın bozkır alanlarına yayıldıkları bilinmektedir.
- Eyer ve üzengi gibi koşum takımlarını icat ederek at üzerine binip hızlı hareket edebilme ve organize olabilme kabiliyetine erişmişlerdir.
- Demir, bakır, gümüş ve altın gibi madenlerin işlemeciliğinde oldukça ilerlenmişti.

Görsel 7.2: Esik Kurganı'nda bulunan MÖ 5. yüzyıla ait bir Saka tiginine ait olduğu belirlenen altın zırh ve elbise (Astana-Kazakistan)

KIŞLAK	YAYLAK
kışların daha ılık geçtiği alanlar **kış**	yazların daha serin geçtiği, taze ot bulunan daha yüksek bölgeler **yaz**

Çadır, göçer ev ve takas

KONARGÖÇER

Barınma

- Barınmak için genelde keçe ve benzeri malzemelerden yapılan, kolayca taşınan ve kurulan çadırlar kullanılıyordu.
- Bazı bölgelerde araba üzerine kurulan çadırlardan oluşan göçer evler kullanılıyordu.

Takas ticareti

- Yetiştirdikleri hayvanlar ile deri, yün, halı, kilim, et, peynir gibi ürünler yakın bölgelerdeki yerleşik toplulukların ürettiği tarım ürünleri, ipekli ve pamuklu ince kumaşlar gibi ürünlerle takas edilerek ticaret yapılıyordu.

Tarım

- Kitaba göre bu dönemde buğday, arpa, yulaf gibi tahıllar ile bir kısım sebze ve meyveleri de yetiştirirlerdi.

İnanç: Gök Tanrı, kurgan, balbal, obo

Görsel 7.3: Kurganlara dikilen, elinde ant kadehi olan alp heykelleri (taşbaba) ve balbal adı verilen taşlar

- Konargöçer Türk kültüründe inanç sisteminin merkezinde Gök Tanrı (Kök Tengri) inancı vardı.
- Yuğ: ölenler için ise yuğ adı verilen yas törenleri yapılıyordu
- Kurgan: Ölülerini kurgan (korugan) adını verdikleri büyük mezarlar inşa ederek atları ve özel eşyalarıyla birlikte gömüyorlardı.
- Balbal: Kurganlara heykeller ve mağlup ettikleri düşmanları sayısınca balbal adı verilen taşlar dikiliyordu.
- Obo: Yüksek bölgelerde yol kenarlarında obo veya ovo adı verilen taş yığınlarından meydana getirilen yapay tepeciklerde dinî ayinler yapılıyor.

Görsel 7.4: Moğolistan'dan Türkiye'ye kadar Türk dünyasının her yerinde rastlanan obo (ovo)

Toplum yapısı ve tamga

KONARGÖÇER

budun
ulus, millet, kavim: boyların birleşmesi

boy
kabile: urugların birlikteliği

urug
ailelerin birlikteliği

oguş
aile

Tamga

Her boyun tamga (damga) adı verilen bir işareti vardı.

İl ve kağan

Ülkeye ve devlete il adı verilirken ili yöneten hükümdara kağan, han, hakan, yabgu gibi unvanlar verilirdi.

En büyük boy birlikleri: Oğuzlar, Kıpçaklar, Karluklar, Kırgızlar ve Uygurlar

Kitaba göre kurganlara, mağlup edilen düşmanlar sayısınca dikilen taşlara ne ad verilir?

A Obo

B Balbal

C Tamga

D Yuğ

E Kışlak

Bilgimizi Yoklayalım — Cevap

YOKLAMA 2

Kitaba göre kurganlara, mağlup edilen düşmanlar sayısınca dikilen taşlara ne ad verilir?

A Obo

B **Balbal**

C Tamga

D Yuğ

E Kışlak

Kitap s. 208: kurganlara heykeller ve mağlup edilen düşmanlar sayısınca balbal adı verilen taşlar dikilirdi. Obo taş yığını tepecik, tamga boyun işareti, yuğ yas töreni, kışlak kışın gidilen alandır.

Çıkış Kartı

ÇIKIŞ KARTI

Çıkmadan önce kâğıdına yaz:

1. Kültür ocağı ne demektir? Türk kültürünün ocağı neresidir?

2. Türklerin Türkistan'dan göç etmesinin iki nedenini yaz.

3. Kurgan, balbal ve obodan birini bir cümleyle açıkla.

Bu hafta evde

BU HAFTA EVDE

- Çalışma kâğıdı Bölüm 1'in 1-4. maddelerini çöz (ana yurt sınırları, arkeolojik kültürler, kitlesel göçler, konargöçer kültür kavramları).
- 34. haftaya hazırlık: s. 209-216'yı oku.
- Çıktı ve satın alma gerekmez; sınıfta telefon kullanılmaz.

Kaynaklar ve Haklar

KAYNAKÇA

Ders kitabı. Coğrafya 10. Sınıf Ders Kitabı (Ortaöğretim), 2026-2027 baskısı. **Yazarlar:** Alper Soyatlar, Bülent Akça, Mehmet Ekici, Yıldıray Türkmen. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları No 10141 · Ders Kitapları Dizisi No 2174 · ISBN 978-975-11-8921-9. Slaytlardaki “Kitap s. …” etiketleri bu baskının sayfalarıdır.

Öğretim programı ve etkinlikler. Coğrafya dersi öğretim programı (2026 nüshası): Talim ve Terbiye Kurulunun 23.05.2024 tarihli ve 20 sayılı kararıyla kabul edilen, 13.05.2026 tarihli ve 53 sayılı kararıyla güncellenen program.

Haklar ve lisans. Ders kitabından alınan metin, soru ve görsellerin hakları Millî Eğitim Bakanlığına aittir; eğitim ve öğretim amacıyla, kaynak gösterilerek alıntılanmıştır (5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu md. 34). Sunumun tasarımı, ders akışı, etkinlik kurgusu, örnek cevaplar ve öğretmen notları okulapp.org'un özgün katkısıdır; yalnız bu katkılar CC BY 4.0 lisansıyla paylaşılır. Resmî bir Bakanlık materyali değildir.